

Bilateral üç başlı musculus sternocleidomastoideus: Olgu sunumu

Bilateral triceps sternocleidomastoid muscle: Case report

Öz

Anatomi eğitimi için yapılan rutin diseksiyonlar sırasında 72 yaşındaki erkek kadavrada boyun bölgesi diseke edildi. Deri, musculus (m.) platysma ve yüzeysel damarlar diseke edilerek m. sternocleidomastoideus görünür hale getirildi. Servikal bölgede bilateral üç başlı m. sternocleidomastoideus görüldü. Bu başlardan bir tanesi sternum'dan diğer ikisi ise clavícula'dan yükselmekteydi. M. sternocleidomastoideus'un varyasyonlarının bilinmesi cerrahi komplikasyonların önlenmesi ve radyolojik değerlendirilmelerde önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Musculus sternocleidomastoideus, Kadavra, Servikal bölge

Abstract

During the dissection of a 72-year-old male cadaver for medical education, cervical region was dissected. The skin, the platysma muscle, and the superficial vessels were removed, and the sternocleidomastoid muscles were exposed. In the cervical region bilateral third head of the sternocleidomastoid muscles were observed. One of these head was arising from the sternum, and the other two heads were arising from clavicle. It is important to know variations of sternocleidomastoid muscles, for radiological examinations and in order to avoid complications of surgical procedures.

Keywords: Sternocleidomastoid muscle, Cadaver, Cervical region

Gülnur Özgüner
Cemil Bilkay
Esra Koyuncu
Osman Sulak

Süleyman Demirel Üniversitesi
Tıp Fakültesi Anatomi AD,
Isparta

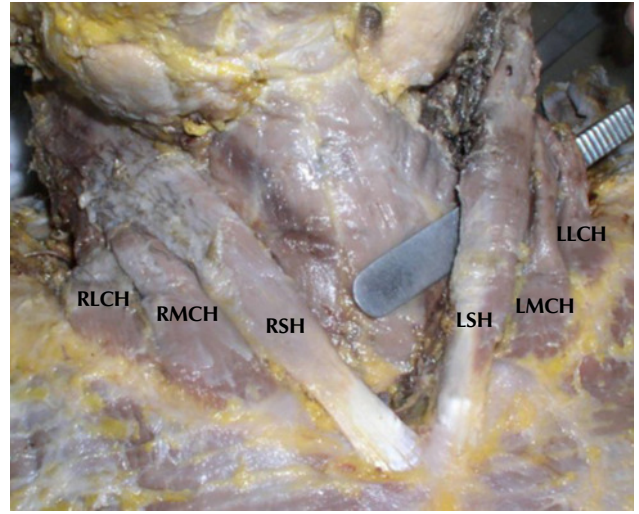
Yazışma Adresi:
Dr. Gülnur Özgüner, Süleyman
Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi
Anatomi AD, Isparta
Tel: 0 246 2113301
e-mail: ozgunerg@hotmail.com

Giriş

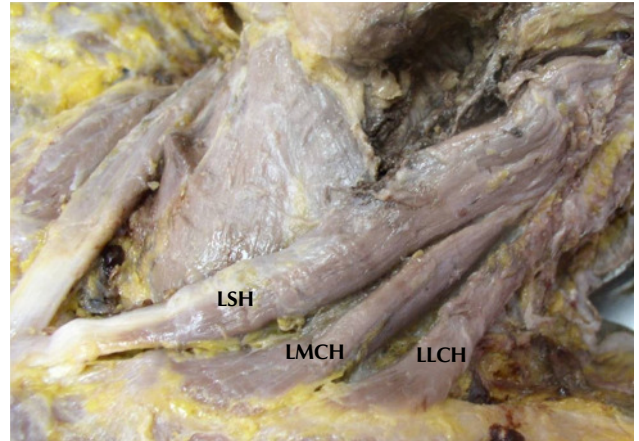
M. sternocleidomastoideus, boyunun yan tarafında bulunan bir kastır. Bu kas manubrium sterni'den pars sternalis ve clavícula'nın 1/3 medialinden pars clavicularis olarak iki baş halinde başlar ve processus mastoideus ve linea nuchalis superior'un lateral kısmında sonlanır. Sternal ve klavikular başların origoları arasında kalan üçgen alana fossa supraclavicularis minor denir ve burada v. jugularis interna'nın alt ucu yani bulbus inferior venae jugularis internae bulunur (1). Fossa supraclavicularis minor' e yapılacak cerrahi girişimler için m. sternocleidomastoideus bir landmarktır (2). Bu kasda olabilecek varyasyonlar bu bölgeye uygulanacak cerrahi girişimlerde komplikasyonlara sebep olabilir. V. jugularis interna'ya başarısız kanülasyon veya n. accessorius hasarı bu komplikasyonlar arasında sayılabilir (2). Servikal bölgedeki cerrahi komplikasyonlarının önlenmesi için m. sternocleidomastoideus'un normal anatomisinin ve varyasyonlarının bilinmesi önemlidir.

Olgu sunumu

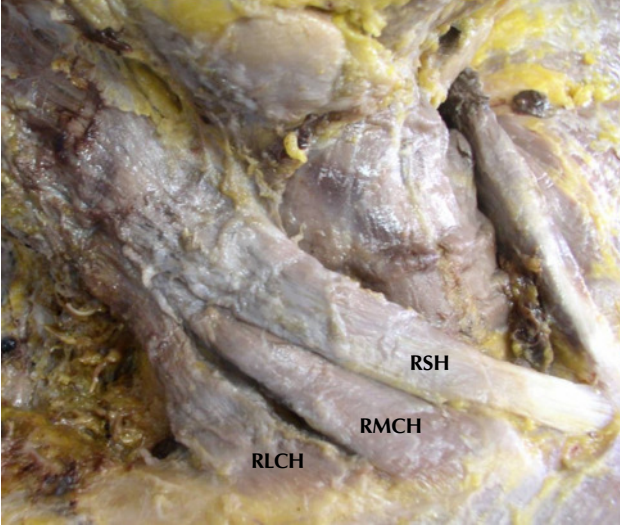
Anatomi eğitimi için yapılan rutin diseksiyon sırasında 72 yaşındaki erkek kadavrada, boyun bölgesinde deri, m. platysma ve yüzeysel damarlar diseke edilerek m. sternocleidomastoideus görünür hale getirildi. Diseksiyonda bilateral olarak üç başlı m. sternocleidomastoideus tespit edildi. Bu kasın normal bölümleri olan pars sternalis ve pars clavicularis'e ilave olarak clavícula'nın 1/3 orta bölümünden başlayan üçüncü bir başın varlığı gözlemlendi. Sağ taraftaki sternal başın, medial klavikular başın ve lateral klavikular başın genişliklerinin sırasıyla 9 mm, 12 mm ve 13 mm olduğu tespit edildi. Sol tarafta ise sternal başın, medial klavikular başın ve lateral klavikular başın genişliklerinin sırasıyla 11 mm, 20 mm ve 18 mm olduğu tespit edildi (resim 1-3). Sağ tarafta, sternal baş ile medial klavikular baş arasındaki mesafe 10 mm ve medial klavikular baş ile lateral klavikular baş arasındaki mesafe 6 mm olarak ölçüldü. Sol tarafta ise sternal baş ile medial klavikular baş arası 17 mm ve medial klavikular baş ile lateral klavikular baş arası da 7 mm olarak ölçüldü.

Resim 1. Anterior servikal bölge. SgLKB: sağ lateral klavikular baş; SgMKB: sağ medial klavikular baş; SgSB: sağ sternal baş; SSB: sol sternal baş; SMKB: sol medial klavikular baş; SLKB: sol lateral klavikular baş

Resim 2. Sol servikal bölge. SSB: sol sternal baş; SMKB: sol medial klavikular baş; SLKB: sol lateral klavikular baş

Resim 3. Sağ servikal bölge. SgLKH: sağ lateral klavikular baş; SMKB: sağ medial klavikular baş; SgSB: sağ sternal baş

Tartışma

M. sternocleidomastoideus' ta görülen varyasyonlar genellikle kasın origo' su ile ilgilidir. Kasın insertio' sundaki varyasyonlar ise daha nadir görülmektedir. Embriyolojik olarak m. sternocleidomastoideus ve m. trapezius aynı miyotomlardan geliştikleri için m. sternocleidomastoideus ve m. trapezius füzyonları görülebilir (3). M. sternocleidomastoideus origo'sunda küçük aralıklarla birden fazla ilave baş bulunabileceği belirtilmiştir. M. sternocleidomastoideus' un kemik yapılarına tutunma yerlerine göre 3 superficial ve 2 profundal olmak üzere toplam 5 farklı bölümden oluşabileceği belirtilmiştir (3). Superficial bölümler sternomastoid, sternooccipital ve cleidooccipital olarak, profundal bölümler ise sternomastoid ve cleidomastoid olarak adlandırılmıştır (3). Daha önce yapılan çalışmalarda bu kasa ait ilave klavikular baş unilateral (4,5,6,7) veya bilateral (2,8,9) olarak tespit edilmiştir. Coşkun ve ark. (6) bir kadavrada unilateral sternocleidooccipital, sternomastoid ve cleidomastoid bölümleri olan m. sternocleidomastoideus tespit etmişlerdir. Sarikcioglu ve ark. (10) ise normal m. sternocleidomastoideus'un altında profundal yerleşimli cleidooccipital bölümü olan bir kas tespit etmişlerdir. Srinivasa ve ark. (11)' da unilateral, clavícula'ya yakın servikal fasyadan başlayan üçüncü bir baş tespit etmişlerdir.

Biz de bir kadavrada superficial bilateral üç başlı m. sternocleidomastoideus tespit ettik. İlave başın clavícula'nın orta bölümünden orijin aldığı (cleidooccipital) gözlemlendi. Bu ilave baş nedeniyle m. sternocleidomastoideus orijini daha geniş, fossa supraclavicularis minor ise daha dar olarak tespit edildi. M. sternocleidomastoideus; fasial cerrahide, parotis cerrahisinde ve cavitas oris defektlerinin onarımında flap olarak kullanılabilir (12). M. sternocleidomastoideus'da ilave başların olması flap cerrahisinde önemlidir ve bu nedenle en uygun başın seçilmesi gerekir (8). İlave başın varlığının fossa supraclavicularis minor'deki yapılara cerrahi girişimi zorlaştırabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Baş-boyun cerrahisinde m. sternocleidomastoideus' un muhtemel varyasyonlarının bilinmesi cerrahi prosedürlerde komplikasyonların önlenmesi için önemlidir. Ayrıca, MR ve CT görüntülerinin değerlendirilmesinde m. sternocleidomastoideus' un normal anatomik yapısının ve muhtemel varyasyonlarının bilinmesi kasın posterior sınırının tespit edilmesinde önemlidir.

Kaynaklar

1. Arıncı K, Elhan A. Anatomi. 1. cilt, 3. baskı, Ankara, Türkiye, Güneş Kitabevi, 2001; 149-50.
2. Natsis K, Asouchidou I, Vasileiou M, Papathanasiou E, Noussios G, Paraskevas G. A rare case of bilateral supernumerary heads of sternocleidomastoid muscle and its clinical impact. *Folia Morphol.* 2008; 68 (1): 52-4.
3. Bergman, R.A, Thomson SA, Afifi AK, Saadeh FA. *Compendium of anatomic variation in: muscles.* Baltimore, Urban and Schwarzenberg, 1988. pp.32-3.
4. Boaro SN, Fragoso Neto R. A topographic variation of the sternocleidomastoid muscle in a just been born children. *Int J Morphol.* 2003; 21: 261-4.
5. Cherian SB, Nayak, SA. Rare case of unilateral third head of sternocleidomastoid muscle. *Int. J. Morphol.* 2008; 26(1): 99-101.
6. Coskun N, Yildirim FB, Ozkan O. Multiple muscular variations in the neck region--case study. *Folia Morphol.* 2002; 61(4): 317-9.
7. Fazlıoğulları Z, Cicekcibasi AE, Dogan ND, Yılmaz MT, Buyukmumcu M, Ziylan T. The levator clavicular muscle and unilateral third head of the sternocleidomastoid muscle: case report. *Int J Morphol.* 2010; 28(3): 929-32.
8. Ramesh RT, Krishnamurthy A, Sij MK, Pai MM, Prabhu LV, Jetty R. Variation in the origin of the sternocleidomastoid muscle. A case report. *Int J Morphol.* 2007; 25: 621-3.
9. Nayak SR, Krishnamurthy A, Sij MK, Pai MM, Prabhu LV, Jetty R. A rare case of bilateral sternocleidomastoid muscle

- variation. *Morphologie*. 2006; 90 (291): 203-4.
10. Sarıkcıoğlu L, Donmez BO, Ozkan O. Cleidooccipital muscle: an anomalous muscle in the neck region. *Folia Morphol*. 2001; 60(4): 347-9.
 11. Sirasanagandla RS, Bhat KMR, Pamidi N, SN Somayaji. Unusual third head of the sternocleidomastoid muscle from the investing layer of cervical fasci. *Int J Morphol*. 2012; 30(3): 783-5.
 12. Conley J, Gullane PJ. The sternocleidomastoid muscle flap. *Head Neck Surg*. 1980; 2(4): 308-11.